

**UKRAINE
SHELTER CLUSTER**

Coordinating Humanitarian Shelter and Settlements

Фото: Північний Хаб

**ОПЕРАЦІЙНІ ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ
ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ЖИТЛА, ЩО НЕ ВІДПОВІДАЮТЬ
ГУМАНІТАРНИМ СТАНДАРТАМ. ПІВНІЧНИЙ ХАБ**

ЗМІСТ

1. <u>МЕТА ДОКУМЕНТУ</u>	7. <u>ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ ПОТРЕБ</u>
2. <u>ЦІЛЬ ДОКУМЕНТУ</u>	8. <u>ПРОЦЕС РЕЄСТРАЦІЇ БЕНЕФІЦІАРІВ ТА ВІДБОРУ ДОМОГОСПОДАРСТВ</u>
3. <u>ОПИС ВИДУ ДІЯЛЬНОСТІ</u>	9. <u>ФОРМИ ОТРИМАННЯ ДОПОМОГИ</u>
4. ПІДВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ:	10. <u>МОНІТОРИНГ</u>
4.1. <u>ЗАМІНА ВІКОН</u>	11. <u>ВИСНОВКИ</u>
4.2. <u>ЗАМІНА ДВЕРЕЙ</u>	12. <u>ВИКЛИКИ. РЕКОМЕНДАЦІЇ</u>
4.3. <u>УТЕПЛЕННЯ ГОРИЩА (СТЕЛІ)</u>	13. <u>РЕЗУЛЬТАТИ ПОСТМОНІТОРИНГОВОГО ОПИТУВАННЯ, НАДАНІ ПАРТНЕРАМИ</u>
4.4. <u>УТЕПЛЕННЯ ФАСАДУ</u>	14. <u>ДОДАТКИ. НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ</u>
5. <u>ЗВІТУВАННЯ</u>	
6. <u>КООРДИНАЦІЙНА ПЛАТФОРМА SIDAR</u>	

1. МЕТА ДОКУМЕНТУ

Мета цього документа — зібрати інформацію для планування, моніторингу та звітування щодо діяльності з утеплення житла, що не відповідає гуманітарним стандартам, яка реалізується в рамках Кластера з питань житла та включена до Плану гуманітарних потреб і реагування на 2024–2025 рр.

Цей документ не замінює собою наявні технічні посібники та керівництва Кластера з питань житла, а використовується у якості додаткового практичного інструменту для програмного планування та координації діяльності партнерів Північного Хабу.

Стратегічна ціль SO1: Надання необхідної та своєчасної багатосекторальної підтримки постраждалим від війни внутрішньо переміщеним особам, особам, які повернулися до місць постійного проживання, і непереміщеним особам, забезпечуючи їхню безпеку та гідність, приділяючи особливу увагу областям, що найбільше страждають від ракетних ударів та є в безпосередній близькості до лінії фронту.

До стратегічної цілі SO1 входять цілі Кластера : **CO1, CO2.**

Ціль Кластера CO2: Надання термінової підтримки з житлом і НПТ для зменшення впливу складних зимових погодних умов на постраждалих від війни внутрішньо переміщених осіб, осіб, які повернулися до місць постійного проживання, і непереміщених осіб, забезпечуючи їхню безпеку та гідність, приділяючи особливу увагу областям, що найбільше страждають від ракетних ударів та є в безпосередній близькості до лінії фронту, водночас мінімізуючи наслідки для навколишнього середовища.

2. ЦІЛЬ ДОКУМЕНТУ

Дані рекомендації підготовлені на основі висновків моніторингових візитів Північного Хабу Кластера з питань житла (далі — Кластеру) та спрямовані на підтримку партнерів, які реалізують активності з утеплення житла, де проживають внутрішньо переміщені особи (далі — ВПО), інші вразливі категорії населення, які мешкають у будинках, що не відповідають визначеним гуманітарним стандартам (строком понад 6 місяців, включаючи ті, що куплені, орендовані, придбані під виплату).

Фото: Північний Хаб

3. ОПИС ВИДУ ДІЯЛЬНОСТІ

Діяльність спрямована на покращення житлових умов у будинках, що не були пошкоджені внаслідок бойових дій, але не відповідають встановленим гуманітарним стандартам.

Вид діяльності: утеплення житла.

Підвид діяльності: утеплення будинків, що не відповідають мінімальним гуманітарним стандартам (код гуманітарного реагування SN203, Матриці видів діяльності 2025).

Опис виду діяльності:

Втручання, націлені на покращення теплоізоляційної оболонки будинків та квартир:

- теплоізоляція стелі (горища)
- утеплення фасаду
- встановлення енергоефективних вікон та дверей.

Рекомендована середня вартість: 2 900 доларів США/ ДГ.

4.1. ЗАМІНА ВІКОН

Заміна старих дерев'яних вікон на сучасні пластикові значно знижує тепловтрати (з 30 – 35% до 10–15%) і належить до ключових заходів з підвищення енергоефективності.

Ефективність заміни вікон:

- Значне зниження тепловтрат завдяки кращій герметичності.
- Покращення мікроклімату (відсутність протягів і продування).
- Поліпшення звукоізоляції.
- Зниження витрат на опалення.

Технічні норми та вимоги:

- ДБН В.1.2-11:2021 „Енергозбереження та енергоефективність” визначає основні принципи енергозбереження.
- Закон України “Про енергетичну ефективність будівель” визначає критерії енергетичної сертифікації.
- ДБН В.2.6-31:2021 “Теплова ізоляція будівель” встановлює мінімальні вимоги до опору теплопередачі вікон.

Комплекс робіт включає:

- Демонтаж дерев'яних вікон.
- Монтаж енергоефективних вікон із опором теплопередачі не менше $0,9 \text{ м}^2 \cdot \text{К}/\text{Вт}$
- Влаштування зовнішніх укосів (при потребі) та внутрішнє оздоблення укосів із герметизацією.
- Монтаж відливів.
- Заміна підвіконь (за потребою або бажанням бенефіціара).

4.2.ЗАМІНА ДВЕРЕЙ

Заміна старих дерев'яних дверей на нові теплоізольовані конструкції суттєво підвищує енергоефективність будинку. Така заміна дозволяє усунути протяги, покращити герметичність, зменшити тепловтрати через зовнішні огорожувальні елементи, а також покращити шумоізоляцію приміщення. Бенефіціари підтверджували покращення теплового комфорту вже після встановлення нових дверей.

Зокрема, у проектах одного з партнерів використовуються металеві теплоізольовані двері, виготовлені відповідно до вимог ДБН В.2.6-31:2021 та ДСТУ 2319:2021, з такими технічними характеристиками:

- Розміри: 860(960) × 2050 мм.
- Товщина коробка: 95 мм.
- Товщина дверного полотна: 85 мм;
- Утеплення: мінеральна вата високої щільності.
- МДФ-накладки: товщиною 12 мм.
- Контури ущільнення: два по периметру дверей.
- Замки: основний циліндровий, додатковий сувальдний, обидва з ригелями Ø16 мм.

Теплоізольовані двері знижують втрати тепла та сприяють економії дров чи газу, що особливо важливо для приватних ДГ в умовах обмеженого та нестабільного доступу до енергоресурсів.

4.3. УТЕПЛЕННЯ ГОРИЩА (СТЕЛІ)

Утеплення горищного перекриття це один із ефективних заходів з енергомодернізації приватних будинків, що дозволяє зменшити теплові втрати до 20%, підвищити комфорт у приміщенні та зменшити витрати на опалення.

Цей захід є технічно простим у реалізації та має високу рентабельність. До того ж, правильно виконане утеплення сприяє довговічності конструкцій та запобігає утворенню конденсату й плісняви.

Мета:

Забезпечити ефективне утеплення холодного горищного перекриття з використанням мінеральної вати для зменшення тепловтрат, покращення енергоефективності житла та підвищення житлового комфорту.

Сфера застосування:

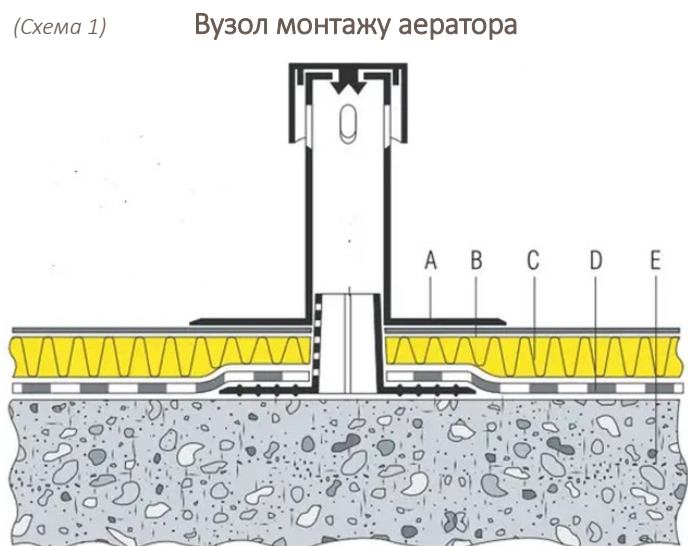
Приватні житлові будинки з горищем, що не опалюється. Утеплення виконується у межах гуманітарної допомоги або як частина програм з енергоефективності.

4.3. УТЕПЛЕННЯ ГОРИЩА (СТЕЛІ)

Вимоги до матеріалів та технологія монтажу:

- Для утеплення перекриття холодного даху рекомендується використовувати мінеральну вату щільністю 30–40 кг/м³. Мінімальна товщина шару становить 200 мм згідно з ДБН В.2.6-31:2021, оптимальна 250-300 мм, що досягається укладанням вати у два шари зі зміщенням стиків.
- Утеплення проводиться між дерев'яними балками або лагами.
- Для запобігання утворенню конденсату під теплоізоляційним шаром укладається пароізоляційна плівка з нахлестом 10-15 см і герметичними проклеєними стиками. У місцях примикання до стін чи труб плівку піднімають не менше ніж на товщину утеплювача.
- Поверх утеплювача розміщується супердифузійна мембрана з паропроникністю не менше 900 г/м²/24 год для захисту від продування, пилу та вологи.
- Для ефективного повітрообміну у горищному просторі передбачаються вентиляційні продухи та покрівельні аератори (не менше 4 шт. на 60–100 м²), що згідно з ДБН В.2.6-220:2017 запобігають накопиченню вологи та зберігають цілісність дерев'яних конструкцій і теплоізоляції (див.Схема 1.)
- Для доступу до обладнання або обслуговування горища монтується ходовий трап із дощок 25×100 мм, укладених на опори розміром 0.5×0.2 м, які встановлюються на "п'ятки" 0.5×0.5 м, з рекомендованим кроком опор 1.5 м; (див. схема 2).
- Усі дерев'яні елементи перед монтажем обробляються вогнезахисним розчином (антипіреном).
- Під час роботи з мінеральною ватою рекомендується використовувати індивідуальні засоби захисту (рукавички, захисні окуляри, закритий одяг, респіратор або маска).

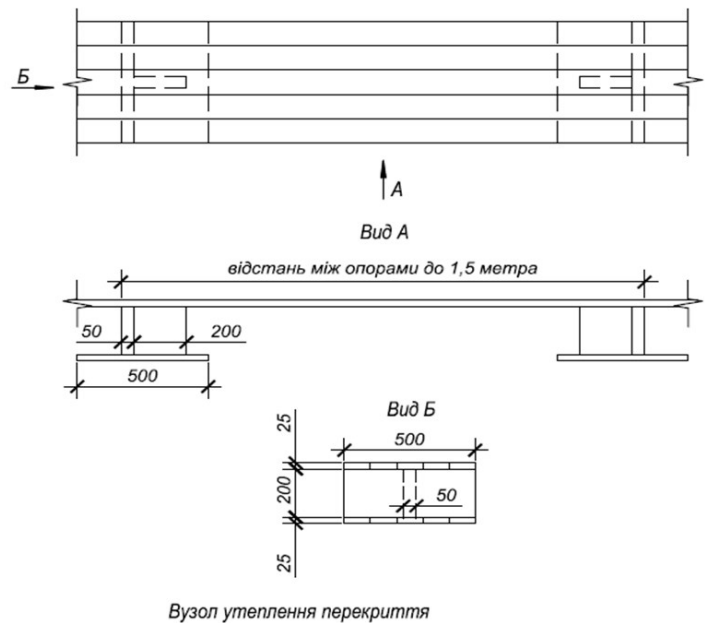
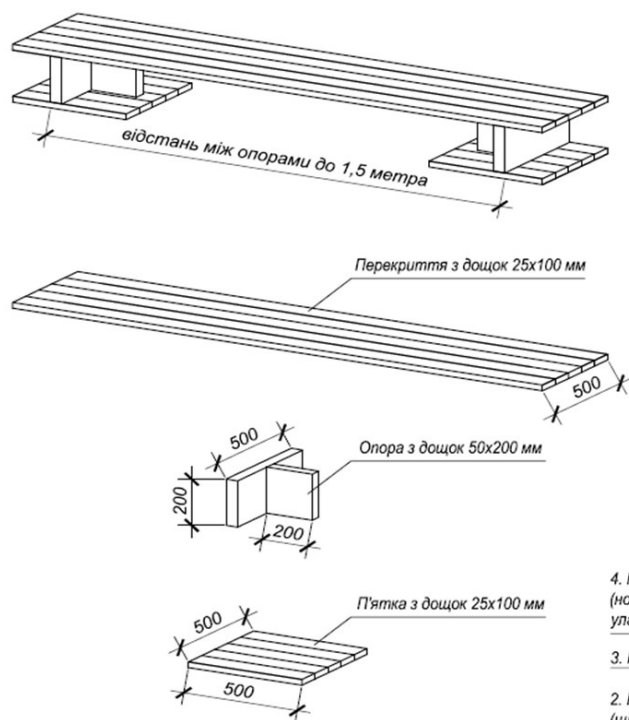

- А-аератор
- В-мембрана
- С-теплоізоляція (мінеральна вата)
- D- пароізоляція (плівка)
- Е- існуюче перекриття

4.3. УТЕПЛЕННЯ ГОРИЩА (СТЕЛІ)

(Схема 2)

Конструкція ходового трапу

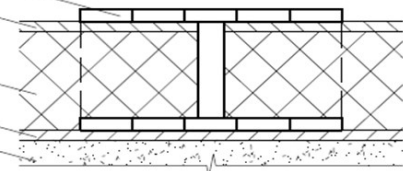

4. Конструкція ходового трапу
(норма витрат матеріалу на улаштування = 0,027 м³/м)

3. Гідроізоляція

2. Мінералізовані плити
(щільність матеріалу $\rho=30-40 \text{ кг/м}^3$)

1. Пароізоляція
Перекриття

Послідовність виконання робіт:

- Підготовка горища: очищення простору, перевірка вентиляції, відсутності пошкоджень та гризунів.
- Монтаж пароізоляції: укладання безперервним шаром із герметизацією стиків.
- Укладання мінеральної вати: перший шар між лагами, другий — поперек, зі зміщенням стиків.
- Монтаж супердифузійної мембрани: поверх утеплювача з нахлестом та проклеєними стиками.
- Влаштування ходового трапу: з дотриманням схеми конструкції та правил безпеки.
- Монтаж аераторів: для забезпечення вентиляції утеплювального шару.

Нормативні документи:

ДБН В.2.6-31:2021. Будинки і споруди. Теплова ізоляція та енергоефективність будівель.

ДСТУ Б В.2.6-189:2013. Конструкції будинків і споруд. Матеріали теплоізоляційні. Загальні вимоги та правила вибору.

4.4. УТЕПЛЕННЯ ФАСАДУ

Утеплення фасадів багатоквартирних і приватних будинків — один із найбільш ефективних заходів. Згідно з дослідженнями, утеплення фасаду внутрішнім шаром може зменшити споживання тепла для опалення на 9 – 43 %, а в поєднанні з іншими заходами — до 43 – 78 %.

Мета:

Підвищення енергоефективності та комфорту житла шляхом утеплення фасадів у будинках, що не відповідають мінімальним гуманітарним стандартам.

Сфера застосування:

Багатоквартирні житлові будинки, що не відповідають гуманітарним стандартам, у яких мешкають власники житла або ВПО. Заходи реалізуються в рамках програм гуманітарної допомоги.

Фото: Північний Хаб

4.4. УТЕПЛЕННЯ ФАСАДУ

Вимоги до матеріалів та технологія монтажу:

Для утеплення фасадів рекомендовано використовувати мінеральну вату щільністю не менше 120 кг/м^3 (згідно з ДСТУ Б В.2.6-36:2008) з товщиною шару від 100 до 150 мм, відповідно до ДБН В.2.6-31:2021 та В.2.6-33:2018. Технологія утеплення включає кілька обов'язкових етапів (Схема 3):

- Підготовчі роботи: очищення фасаду від бруду, старих покриттів, тріщин.
- Монтаж теплоізоляції кріплення мінераловатних плит до стіни за допомогою клейових сумішей і дюбелів.
- Армування: нанесення армувального шару зі склосіткою, що запобігає розтріскуванню.
- Фінішна обробка: декоративне оздоблення фасаду (штукатурка, фарбування).

Кріплення здійснюється з урахуванням вітрових навантажень та особливостей будівель. Всі матеріали мають бути негорючими (група горючості НГ) і сертифікованими для використання в житлових будинках.

Примітка: утеплення фасадів пінополістирольними плитами не рекомендується через низьку паропроникність, горючість і меншу екологічність у порівнянні з мінеральною ватою.

Схема 3.

Схематичний вузол утеплення фасаду

4.4. УТЕПЛЕННЯ ФАСАДУ

- Під час роботи з мінеральною ватою рекомендується використовувати індивідуальні засоби захисту (рукавички, захисні окуляри, закритий одяг, респіратор або маску).
- Перед початком робіт необхідно перевірити відповідність матеріалів сертифікатам якості та вимогам ДСТУ, а також провести вхідний контроль їх стану.
- Для запобігання утворенню тріщин на фасаді армувальний шар наноситься з використанням лужностійкої склосітки з перекриттям не менше 10 см.
- У місцях примикання до вікон, дверей, труб та інших конструктивних елементів необхідно забезпечити герметичність стиків та уникати утворення містків холоду.
- Після завершення робіт усі залишки матеріалів, упаковка та будівельне сміття збираються та утилізуються відповідно до місцевих норм екологічної безпеки.

Актуальні ДБН / ДСТУ:

ДБН В.2.6-31:2021 “Теплова ізоляція та енергоефективність будівель” .

ДБН В.2.6-33:2018 “Конструкції зовнішніх стін із фасадною теплоізоляцією. Вимоги до проектування, улаштування та експлуатації” .

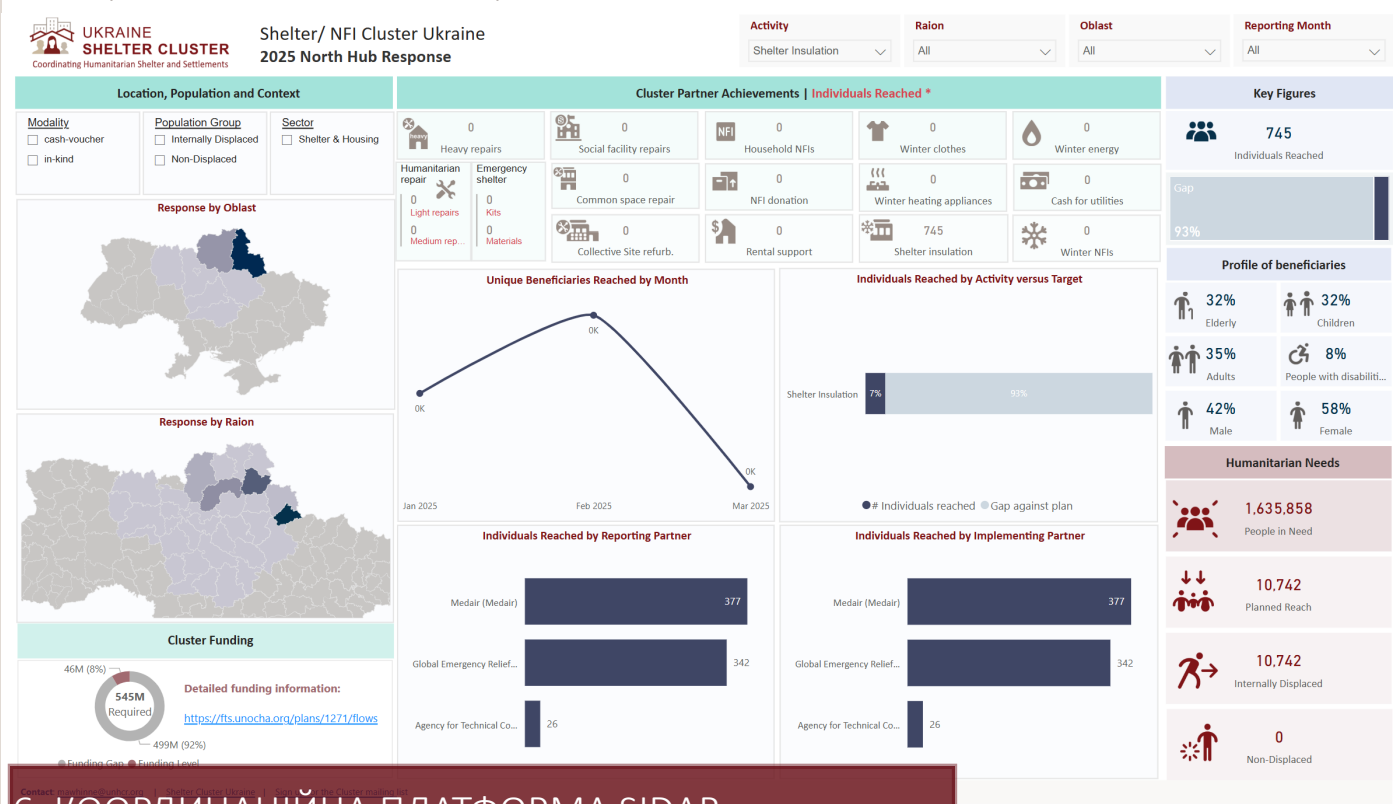
Фото: Північний Хаб

5. ЗВІТУВАННЯ

Звітування про завершену діяльність відповідно до Рекомендацій Кластеру здійснюється на платформі **Activity Info** до 10 числа кожного місяця відповідно до стандартних індикаторів, визначених **Матрицею Активностей**:

- # ДГ, у чиїх будинках було проведено роботи з покращення теплоізоляції
- # осіб, у чиїх будинках було проведено роботи з покращення теплоізоляції
- # житлових одиниць, де були проведені роботи з покращення теплоізоляції

У випадках, коли втручання включає усунення пошкоджень, спричинених війною, а також заходи з покращення теплоізоляції, активність має звітуватися як "Ремонт I категорії" або "Ремонт II категорії".

6. КООРДИНАЦІЙНА ПЛАТФОРМА SIDAR

- З метою запобігання дублюванню робіт щодо утеплення житла за однією адресою, рекомендовано вносити та оновлювати інформацію на платформі SIDAR на будь-якому етапі реалізації від запланованого до завершеного, із відповідною зміною статусу: "оцінка", "в процесі" або "завершено".
- У випадку неактивної опції обрати активність "Утеплення житла", рекомендується вибрати активність "Легкі ремонти" та в полі коментарі обов'язково зазначати вид діяльності "Утеплення будинків" або "Insulation of substandard houses".
- Після завершення реалізації активності за конкретною адресою необхідно змінити статус "в процесі" на "завершено" та внести дані щодо обсягів наданої допомоги.

7. ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ ПОТРЕБ

Оцінка потреб з урахуванням географічного контексту:

- Враховано 4 контексти, визначених Кластером: (ст.4, КЕРІВНИЦТВО З ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ПЛАНОМ ГУМАНІТАРНИХ ПОТРЕБ ТА РЕАГУВАННЯ).
- Фокус- регіони, що приймають ВПО (Контекст №2).
- Пріоритет надається населеним пунктам із великим числом ВПО та обмеженим доступом до послуг.

Визначення потреб враховує: географічну зону, тип житла, його стан, передумови для втручання та вразливість домогосподарств, наявність ринків.

Партнери координуються з місцевою владою, Кластером та громадами під час збору даних.

Дані збираються до- та під час оцінки, із зазначенням області, громади, населеного пункту й адрес.

Індивідуальна вразливість ДГ враховувала наступні категорії бенефіціарів:

- Особи з інвалідністю або обмеженою мобільністю.
- Багатодітні родини або самотні батьки з дітьми.
- Літні люди (60+) та самотні літні люди, які перебувають під опікою соціальних служб.
- ВПО, що мешкають у будинках, які не відповідають визначеним гуманітарним стандартам, понад 6 місяців (купили, орендують, придбали під виплату).
- Особи з хронічними захворюваннями.
- ДГ з низьким або відсутнім доходом та соціально-економічними труднощами.

Фото: Північний Хаб

8.ПРОЦЕС РЕЄСТРАЦІЇ БЕНЕФІЦІАРІВ ТА ВІДБОРУ ДГ

Реєстрація бенефіціарів:

- через КОВО-форму та підписанням двостороннього документу з власником або головою ДГ про надання допомоги з реєстраційним номером. Реєстраційний номер дає можливість отримувачу допомоги дізнатися статус та графік отримання запланованої активності.

Документи, які можуть бути необхідні для реєстрації:

- індивідуальний податковий номер (ІПН) всіх зареєстрованих осіб або осіб, що проживають в будинку.
- документи права власності на будинок / договір оренди /розписка про купівлю будинку / підтверджуючі документи, що засвідчують користування (наприклад, придбання в розстрочку).
- технічний паспорт (за наявності).
- довідка ВПО (якщо передбачено проектом).

Основні підстави для виключення ДГ із програми утеплення:

ДГ можуть бути виключені на етапі технічної або адміністративної перевірки, якщо не відповідають критеріям участі:

- житло не є основним місцем проживання.
- відсутнє підтвердження права власності чи оренди.
- конструкції в аварійному стані або не придатні для утеплення.
- фактичний стан не відповідає заявленим потребам.
- допомога вже надана іншою організацією або ремонт виконано власним коштом (програма не покриває витрати заднім числом).
- надано недостовірну інформацію: фальшиві або неповні дані щодо складу сім'ї, житла або пошкоджень.
- порушено умови участі в програмі: відмова від техогляду, підписання документів або співпраці з підрядниками.

9. ФОРМИ ОТРИМАННЯ ДОПОМОГИ

Форма отримання допомоги: у натуральній формі (через підрядника), грошова.

Надання допомоги через підрядника дозволяє:

- Забезпечити контроль якості робіт і дотримання технічних стандартів, своєчасність.
- Зменшити навантаження на вразливі ДГ, яким складно самостійно організувати процес утеплення.
- Мінімізувати ризики нецільового використання ресурсів.
- Забезпечити післямонтажну підтримку (наприклад, усунення дефектів).

Надання грошової допомоги ефективніше у випадках:

- У відповідному регіоні відсутні контракти з підрядниками або відсутні технічні можливості для оперативного старту робіт.
- Існуючі підрядники не можуть охопити всю кількість відібраних ДГ.
- Брак підрядників, здатних забезпечити належну якість і темпи утеплення, робить централізовану реалізацію занадто складною.

Перед реалізацією проектів через грошової форму допомоги необхідно переконатися:

- Бенефіціари зможуть самостійно організувати процес утеплення відповідно до технічних рекомендацій.
- ДГ мають доступ до фінансових послуг (банки, платіжні системи тощо).
- Місцеві будівельні ринки функціонують і здатні задовольнити попит на матеріали.

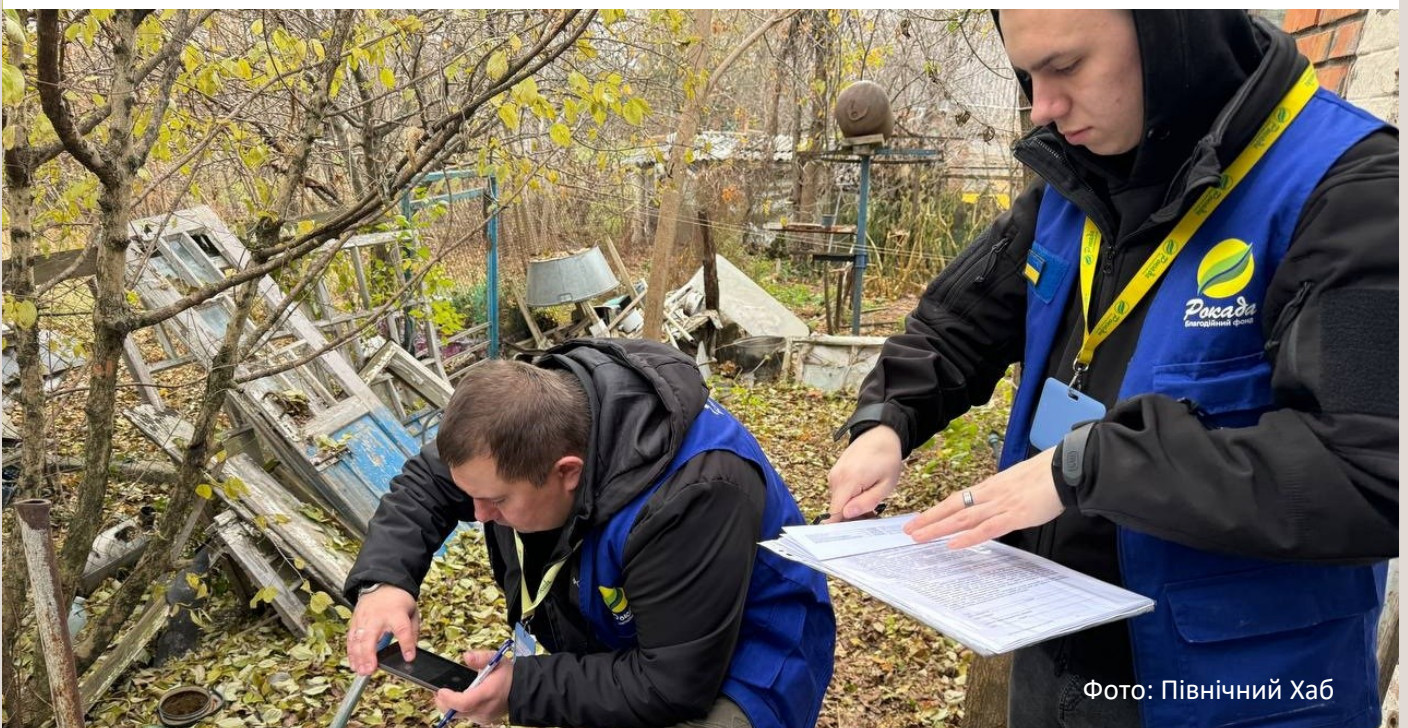

Фото: Північний Хаб

1. Моніторинг до початку робіт:

Мета: перевірити достовірність інформації, наданої ДГ, та впевнитися, що утеплення можливе й доцільне.

- Програмна команда відвідує щонайменше 10% відібраних ДГ до початку утеплення. Це стосується як грошової допомоги, так і допомоги через підрядників.
- Якщо запланований % перевірених ДГ не відповідають критеріям, рівень перевірок збільшується.
- ДГ, які не відповідають технічним, соціальним або іншим критеріям виключаються з програми на цьому етапі.

2. Моніторинг під час реалізації:

Мета: контролювати прогрес утеплення та вчасно реагувати на ускладнення.

- Грошова допомога: з отримувачами допомоги проводяться телефонні дзвінки протягом перших двох тижнів після надання коштів, потім щотижня до завершення робіт.
- У натуральній формі: для контролю реалізації якості робіт та термінів реалізації робіт згідно затвердженою графіку виконання робіт здійснюються моніторингові візити.

Додаткові візити здійснюються у разі:

- скарг бенефіціарів.
- підтвердженої підвищеної вразливості ДГ.

3. Моніторинг після завершення робіт:

Мета: перевірити якість матеріалів та виконаних робіт відповідно до узгодженого обсягу.

- 100% ДГ відвідуються після завершення утеплення.
- Утеплення через підрядника: підписується акт завершення робіт із підрядником та бенефіціаром (договір дарування, сертифікат та ін.)
- Грошова допомога: здійснюється виїзна перевірка, збираються фото "після" та фінальні чеки для підтвердження витрат.

Виявлення дефектів:

- У разі виявлення неякісного виконання робіт з боку підрядника, партнер має право призупинити передачу нових списків отримувачів, яким планується надання допомоги з утеплення до повного усунення виявлених недоліків.

Додаткова інформація:

- Всі члени команди проходять технічне навчання перед участю в моніторингу (інженери, асистенти, нумератори).
- У важкодоступних або небезпечних районах моніторинг може здійснюватися представниками місцевої влади за погодженням.
- MEAL команда проводить вибіркові оцінки (PDM), включаючи перевірку якості, своєчасності та впливу утеплення на ДГ.
- Механізм скарг (CRM) діє на всіх етапах: під час реєстрації, реалізації та після завершення допомоги.

Фото: Північний Хаб

11. ВИСНОВКИ

- Утеплення горищного перекриття, фасадів, а також заміна старих вікон і дверей суттєво підвищують енергоефективність будинків, знижуючи теплові втрати до 20–40%.
- Після втручань у житло отримувачі допомоги відзначають підвищення температурного комфорту, стабільний внутрішній клімат та зниження витрат на опалення.
- Зменшення споживання енергії сприяє скороченню викидів парникових газів.
- Мета реалізованих проєктів згідно з рекомендаціями Кластеру з питань житла та НПТ щодо надання безпечного, гідного та енергоефективного житла була досягнута.
- Обрані модальності реалізації проєктів — у натуральній та грошовій виявилися ефективними, сприяли підтримці місцевої економіки та забезпечили гнучкість у впровадженні. Партнери обирали модальність залежно від специфіки регіону, доступності підрядників та логістичних умов.
- Отримувачі допомоги залишилися задоволені підтримкою, що підтверджено під час моніторингових візитів.

Виклики:

1. Захаращені горища.
2. Недостатнє інформування про критерії відбору призводить до скарг та непорозумінь у громадах.
3. Дублювання допомоги з іншими організаціями через затягнуті процедури.

Рекомендації:

- 1. Співпраця з місцевою владою та волонтерами для допомоги бенефіціарам у прибиранні. Включення підготовчих робіт у технічні вимоги при формуванні тендерної документації.
- 2. Детально прописувати критерії відбору, заздалегідь інформувати громади та органи влади.
- 3. Координація з іншими гуманітарними акторами (через Хаби Кластеру), оптимізація внутрішніх процедур, оновлення даних у SIDAR.

12. ВИКЛИКИ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Виклики:

4. Низька якість робіт у разі відсутності контролю.

5. Ризик конденсату при утепленні горища.

6. Мобілізація

7. Віддаленість населених пунктів створює логістичні труднощі .

8. Нестандартні конструкції входних дверей.

Рекомендації:

→ 4. Регулярний технічний моніторинг на всіх етапах, фотофіксація, залучення незалежних технічних експертів, верифікація актів виконаних робіт.

→ 5. Встановлення покрівельних аераторів згідно з технічними рекомендаціями та ДБН для забезпечення вентиляції.

→ 6. На етапі тендеру враховувати спроможність підрядника забезпечити стабільну команду; передбачати резервний час у графіку реалізації, розглядати грошову модальність у відповідних випадках.

→ 7. Залучати місцеві ресурси (матеріали, транспорт), координуватись із місцевою владою для оптимізації маршрутів і транспортування.

→ 8. Укладання рамкових договорів з підрядниками, які можуть адаптувати типові моделі до нестандартних отворів.

13. РЕЗУЛЬТАТИ ПОСТМОНІТОРИНГОВОГО ОПИТУВАННЯ, НАДАНІ ПАРТНЕРАМИ

Досягнення програми:

- Усі опитані бенефіціари підтвердили факт отримання допомоги (як у грошовій, так і в натуральній формі).
- 95–100% бенефіціарів були поінформовані про умови участі, строки, механізми зворотного зв'язку та політику нульової толерантності до зловживань.
- Допомога була використана за призначенням і принесла відчутне покращення житлових умов: 91% опитаних у натуральній програмі повідомили про позитивні зміни температурного режиму, 84% у грошовій програмі заявили, що допомога спростила проходження зимового періоду, 86% вважають, що програма посилила їхню спроможність утеплити житло.

Якість та ефективність виконаних робіт

- **У натуральній допомозі:** 15% опитаних повідомили про недоліки у якості робіт; усі були оперативно усунуті технічними командами. Всі заявили, що житло стало комфортнішим і безпечнішим.
- **У грошовій допомозі:** 95% вважають, що отриманих коштів було достатньо. Найдорожчими виявились утеплення вікон, заміна дверей та влаштування укосів.

Профіль домогосподарств:

Середній розмір родини: 3 особи.

- 79% опитаних — голови домогосподарств, з яких 82% — жінки.
- 36% домогосподарств мають членів з інвалідністю. У натуральній допомозі виникали труднощі з виконанням робіт у вразливих родинах через технічні особливості будинків (низькі дверні прорізи, відсутність перемичок).

Зворотний зв'язок та безпека:

- **У натуральній допомозі:** 95% бенефіціарів у натуральній допомозі знали, як подати скаргу чи відгук. Жодних скарг на персонал чи підрядників не було зафіксовано. 100% бенефіціарів заявили, що не платили за участь у програмі.
- **У грошовій допомозі:** 89% знали, як залишити відгук. 88% вважають, що мали прозорий і безпечний доступ до допомоги. 100% почувалися у безпеці, 98% — задоволені ставленням персоналу.

13. РЕЗУЛЬТАТИ ПОСТМОНІТОРИНГОВОГО ОПИТУВАННЯ, НАДАНІ ПАРТНЕРАМИ

Вплив на опалювальний сезон

- **У натуральній допомозі:** 91% відчували зменшення витрат на опалення, хоча точні цифри не наводились. Частина респондентів не могла оцінити ефект через відсутність сильних морозів або не проживала в будинку.
- **У грошовій допомозі:** 84% зазначили, що зима пройшла легше, ніж зазвичай. 80% повністю задоволені результатами утеплення.

Висновки та рекомендації після проведення постмоніторингового опитування:

- Враховувати потреби вразливих груп та забезпечити допомогу з підготовкою горища (прибирання, переміщення речей) для людей похилого віку та осіб з інвалідністю.
- Пояснювати бенефіціарам технічні обмеження щодо робіт, які можливо виконати.
- Посилити комунікацію щодо прав і процедур: підвищувати обізнаність щодо безкоштовного характеру допомоги, механізмів скарг та Кодексу поведінки.
- Продовжувати інформування про політику нульової толерантності до PSEA.
- Покращити документацію та контроль якості: в актах виконаних робіт вказувати лише фактично виконані роботи та використані матеріали.
- Фіксувати всі звернення у базі даних (наприклад, FBM) та враховувати їх у майбутніх оцінках.
- Технічні вдосконалення: врахувати запити бенефіціарів щодо утеплення підлоги (43%), стін (29%), ремонту даху (14%). Можливо передбачати гнучкіший графік реалізації, особливо в складних випадках.

14. ДОДАТКИ.НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

- Під час планування та реалізації заходів з утеплення будинків, які не відповідають гуманітарним стандартам, а також при проведенні гуманітарних ремонтних робіт, доцільно керуватись чинними технічними та програмними документами, розміщеними на офіційному сайті Кластеру з питань житла та непродуктивних товарів:
- Керівництво з видів діяльності, пов'язаних з планом гуманітарних потреб та Реагування, 2025.
- Рекомендації щодо гуманітарних ремонтів місць загального користування у багатоквартирних будинках
- Рекомендації Кластера щодо проведення легких та середніх ремонтних робіт
- Рекомендації Кластеру щодо капітального ремонту та реконструкції
- Рекомендації з проведення легкого та середнього ремонту за допомогою готівки

Рекомендовані навчальні ресурси:

- Практичні навички самостійного ремонту житла. Онлайн-курс, допомагає власникам ДГ самостійно оцінити пошкодження, скласти план ремонту, обрати матеріали та виконати базові ремонтні роботи.
- Підготовка до зими та енергозбереження. Курс із практичними порадами щодо утеплення, ефективного опалення, мінімізації тепловтрат і підготовки будинку до надзвичайних ситуацій в зимовий період. Орієнтований на власників приватного житла, учасників програм грошової допомоги або ремонтів.

Обидва курси безкоштовні, доступні онлайн та рекомендовані до використання у проєктах гуманітарного ремонту житла.

**UKRAINE
SHELTER CLUSTER**
Coordinating Humanitarian Shelter and Settlements

ПІВНІЧНИЙ ХАБ